

15. Siirtymä aikuisuuteen ja vanheneminen

AIKUISUUS

- Aikuisuus on ihmiselämän pisin ikäkausi, joka voidaan jakaa kolmeen alavaiheeseen
  - myöhäisnuoruus / muotoutuva aikuisuus 18-25-v.
  - varhaisaikuisuus 20-40-v.
  - keski-ikä 40-60-v.
- Juridisesti ihmisestä tulee aikuinen 18-vuotiaana, kun taas kehityspsykologian näkökulmasta siirtyminen aikuisuuteen tapahtuu tyypillisesti 20-30 ikävuoden välillä
- Aikuisuuteen kuuluvina kehitystehtävinä pidetään usein itsenäisyyden lisääntymistä, identiteetin muovautumista sekä vakiintumista (kumppani + perhe)
- Aikuisuuteen kuuluviksi elämänmuutoksiksi voidaan listata koulutuksen ja ammatinvalinta, työelämään siirtyminen, parisuhteen muodostaminen, vanhemmuus sekä oman näköiset vapaa-ajan rakentaminen esimerkiksi harrastusten kautta

KESKI-IKÄ

- Keski-ikä on aikuisuuden viimeinen alavaihe, joka voi olla joko elämän huippuaikaa, päihtyneisyyden aikaa tai kriisin aikaa
- Toisilla ihmisillä tyytyväisyys omaa elämää kohtaan on huipussaan keski-iässä: mahdolliset lapset ovat kenties muuttaneet omilleen, jolloin jää enemmän aikaa panostaa omaan vapaa-aikaan
- Toisilla ihmisillä tyytymättömyys omaa elämää kohtaan kasvaa keski-iässä: taustalla voi olla tyytymättömyys omia aiempia valintojaan kohtaan, ja ihminen voi tuntea katumusta esimerkiksi puolisoa, lapsia / lapsettomuutta tai uraansa kohtaan
- Keski-iässä on tyypillistä arvioida kriittisesti siihen asti elettyä elämää, joka voi johtaa muutoksina näyttäytyvään kriisiin: ihminen pyrkii tekemään korjausliikkeitä ja päätyy esimerkiksi hakemaan avioeroa tai vaihtamaan alaa vielä keski-iässä

VANHEMMUUS

A photograph of a man and a woman kissing a baby on the cheeks. The man is on the left, the woman is on the right, and the baby is in the center. They are all smiling and looking at each other. The background is a plain, light color.

- Useimmiten aikuisuuteen kuuluu perheen perustaminen ja vanhemmaksi tulo
- Vanhemmaksi tulo on iso ja merkityksellinen asia, joka muuttaa elämän tärkeysjärjestystä esimerkiksi vapaa-ajan vieton mahdollisuuksista alkaen
- Raskausaika tarjoaa 9kk aikaa valmistautua vanhemmuuteen, suunnittelematon ja yllättävä raskaus vaatii kuitenkin enemmän työstämistä kuin pitkään toivottu raskaus
- Vanhemman rooli muuttuu lapsen kehityksen myötä, muttei pääty siihen, kun lapsesta tulee täysi-ikäinen: vanhemmuus on läpi elämän kestävä tehtävä

LAPSETTOMUUS

- Kaikkia vanhemmuus ei kuitenkaan kosketa, vaan puhutaan joko tahattomasta tai vapaaehtoista lapsettomuudesta
- Tahattomalla lapsettomuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa ihminen ei syystä tai toisesta saa lapsia haluamisestaan huolimatta
  - Tahattoman lapsettomuuden taustalla voi olla esimerkiksi kumppanin puuttuminen tai erilaiset lisääntymiseen liittyvät ongelmat (naisilla esimerkiksi endometrioosi ja miehillä esimerkiksi siemennesteen heikko laatu)
- Vapaaehtoisella lapsettomuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa ihminen ei syystä tai toisesta halua lapsia
  - Vapaaehtoisen lapsettomuuden taustalla voi olla esimerkiksi halu keskittyä uraan, oman vapaa-ajan tärkeys, ilmastoajattelu tai yksinkertaisesti se, ettei pidä lapsista

Kuva: Skinner Law

Kuva: Shutterstock